
Fagplan musikk

INNLEDNING

Kjernen i kulturskolens musikkopplæring er instrumental-/vokalopplæringa, samspillsaktivitetene og konsertene, basert på en langsiktig motorisk, teknisk og uttrykksmessig trening, og i et vidt sjangerspenn.

Det utøvende musikkfaget har solide metodiske tradisjoner for opplæring i ulike stryke- og blåseinstrumenter, tangentinstrumenter og sang, strengeinstrumenter, folkemusikkinstrumenter og bandinstrumenter, og en høyt kvalifisert yrkesgruppe i lærerne. Slik blir musikktilbudet en viktig underskog både for høyere musikkutdanning, for lokalt/regionalt musikkliv og for profesjonell musikkutøving.

Musikktilbudet skal sørge for at alle elever får utnyttet sitt potensial så langt som overhodet mulig. Tilbudet skal fange opp de elevene som viser særskilte forutsetninger og som vil inn på en senere profesjonsutdanning.

Læringssynet tilsier at alle unge har et iboende potensial for sang og spill; opplæringen er talentutvikling fra første stund. Viktige handlinger er å utøve, formidle, lytte, reflektere og skape.

En intensjon med musikkfaget er å gjøre elevene til aktive og medvirkende deltakere i sine læringsprosesser.

Breddeprogram, Kjerneprogram og Fordypningsprogram vil til sammen gi elevene tilgang til det brede og fordypende spekteret ved musikkfaget.

MUSIKKOPPLÆRINGA OG KULTURLIVET

Kulturskolens musikk lærere og lokalmiljøets korps, orkestre, band, spelemannslag og kor har stor gjensidig interesse av å samarbeide om elevenes utvikling, mestring, motivasjon og behov. Mens kulturskolen bidrar med lærerkompetanse, bidrar ensemblene med viktig samspillstøtte og lederskap. Det er viktig at elevene opplever en helhetlig opplæringsarena der instrumentalopplæring, øving, ensemblespill og formidling – på tvers av aldersgrupper – er et helhetlig felt. Det bør derfor etableres et tett samarbeid med ledere og styrer i organiserte samspillsensembler i lokalmiljøet. Dette kan skje gjennom gode samhandlingsmodeller og felles tiltak for kompetanseutvikling.

MUSIKK I NÅTID OG FRAMTID

Musikkelevne skal være framtidens musikkutøvere, musikkpedagoger, musikkskapere og publikummere. Musikkopplæringa gir gode betingelser for denne utfoldelsen ved å gi elevene kunnskaper og erfaringer som de kan ha glede av gjennom hele livsløpet.

Musikkutøving er, i tillegg til at det har sin kunstneriske egenverdi, en kilde til mestring, selvinnsikt, selvuttrykk, erkjennelse, undring, oppdagelse og samhandling.

De unge kommer til å leve i et samfunn som blir mer og mer globalisert. Kulturskolens musikkopplæring må bidra til å utvikle en kompetanse som gjør det mulig for dem å forberedes til dette, bli verdibeviste, ansvarsbevisste, utvikle personlige uttrykk og innlevelsessevne. Ensemblene blir en arena der disse egenskapene kan bli realisert. Elevene lærer å møte oppmerksomhet rettet mot individet, forventningspress, krav om «iscenesetting» av seg selv. Her forenes solospill og lagspill, likeverdige musikere lytter til hverandre, resultatet avhenger av alle.

I dag er forståelsen av kultur og samfunn påvirket av inntrykk fra hele verden. Uttrykk, innhold og formidlingsformer er preget av stort mangfold når det gjelder musikkjangrer, etnisitet og tradisjon. Dette åpner for en ny forståelse av hva musikk kan være som kulturell møteplass og som kunstnerisk uttrykk. Musikkopplæringa står i et spenningsfelt mellom fortid, nåtid og framtid. Den skal gjenspeile mangfoldet og samfunnets dynamikk, samtidig skal den ivareta historie og tradisjoner.

En moderne forståelse av det utøvende feltet tilsier et musikkollegium som representerer både en klassisk, tolkningsbasert musikktradisjon og en muntlig, gehørbasert tradisjon og som deler, utveksler og tar med det beste fra begge tradisjonene. Der det fins lærerkompetanse, bør en legge ekstra vekt på undervisningstilbud som er knyttet til instrumenter der rekrutteringen er mangelfull. En solid underskog er viktig for utdanningskjeden.

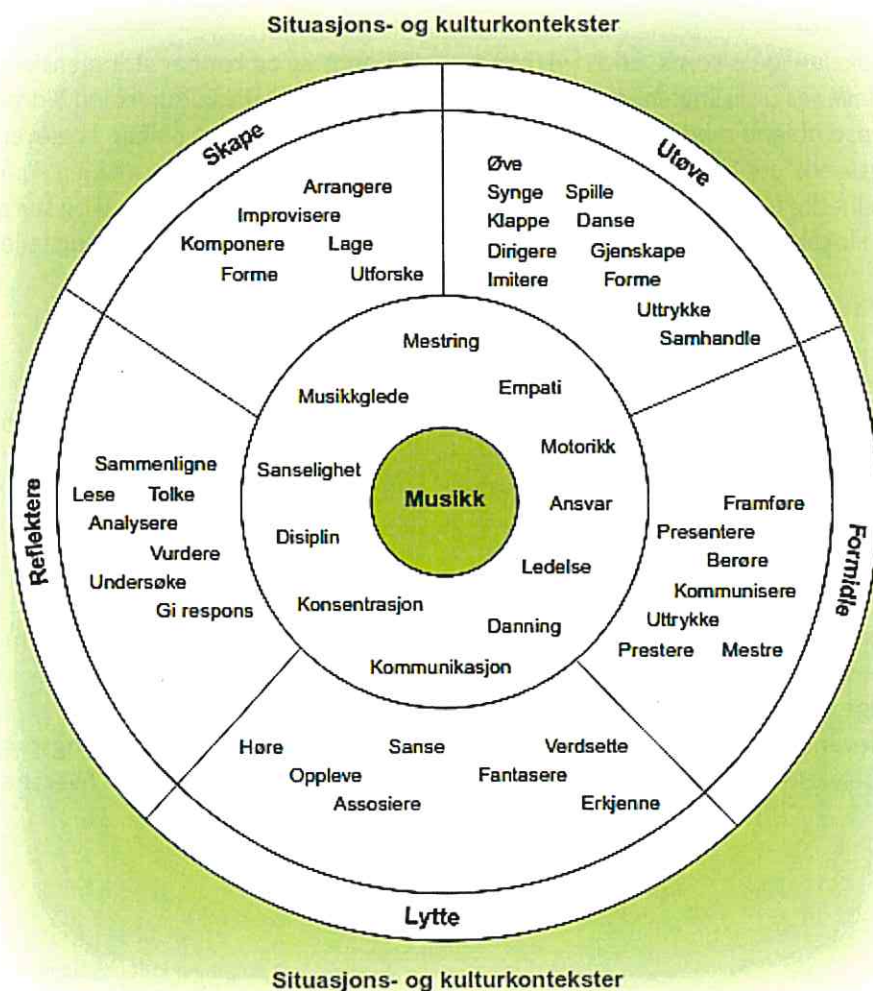
Når de unge får delta i flerkulturelle uttrykk og ta instrumentet sitt med inn i nye kombinasjoner av musikk, visuelle uttrykk, tekst og bevegelsesuttrykk, vil det kunne styrke kulturforståelse og yringsfrihet.

OVERORDNA MÅL

Gjennom arbeidet med musikk skal elevene

- oppnå gode ferdigheter på instrumentet sitt, på alle nivåer og ut fra ambisjonsnivå
- oppleve mestringsglede og positiv selvutvikling
- utvikle seg til selvstendige utøvere som har glede av musikk livet gjennom
- bli aktive lyttere med et nært forhold til musikk
- utvikle evnen til samspill og samarbeid
- få muligheter til fordypning som kan danne grunnlag for videregående og høyere utdanning i musikk
- bli ressurspersoner som bidrar til et levende kulturliv

FAGHJULET MUSIKK

Fagplan for piano

UNDERVISNING

Opplæringen tilpasses elevenes ferdigheter individuelt og i grupper. Vi gir elevene konserterfaringer og samspillopplevelser på alle nivå. Vi har gjort gode erfaringer med å sette sammen tangentelevne i pianoorkester, band o.l. i prosjektperioder. Elevene får opplæring i både klassisk pianospill og besifringsspill i ulike sjangre. Noen elever jobber også i perioder med kirkeorgel.

INSTRUMENT

Elevene må ha tilgang til et tangentinstrument hjemme

TILBUDET PÅ PIANO/ORGEL

Noen ønsker å starte på piano før de eventuelt har tenkt å gå over til et annet instrument, men vi opplever at flere og flere velger å fortsette som pianister i mange år.

Pianistene har et enormt stort repertoar å velge fra, og mange komponister har komponert musikk spesielt for barn slik at de kan spille originalskrevet musikk helt fra nybegynnerstadiet. Vi velger ut egnede læreverk tilpasset elevenes nivå slik at vi sørger for god progresjon og et kjent og kjært melodiutvalg som virker motiverende for elevene.

Å spille piano betyr at man spiller mye alene, og da kan det være godt å gå på gruppe med en annen elev slik at de også får oppleve den gleden det er å spille sammen med andre. Pianoelevne får mulighet til å spille i pianoorkester i perioder. Her kan vi blande elever på ulike nivåer og skape et inspirerende samspillmiljø for pianistene våre.

Vi synes det er viktig å gi elevene allsidige ferdigheter på instrumentet, og derfor jobber vi både med klassisk pianospill og med besifringsspill. Besifringsspill gir eleven evner til å kunne spille fra en hvilken som helst sangbok og til å lære å akkompagnere allsang eller andre instrumentalister.

OM INSTRUMENTET

Piano er et 400 år gammelt instrument som i dag brukes både solistisk og i samspill med andre i nær sagt alle sjangre. Årsakene til at barn og unge vil begynne å spille på piano, kan være høyst forskjellige. Uansett mål, forutsetninger og bakgrunn skal lysten og lengselen etter å utøve musikk være like sterk. Dette innebærer at det må gis plass for og tilbys mange ulike aktiviteter og arbeidsformer for å imøtekomme elevenes behov og ønsker.

BESKRIVELSE AV INSTRUMENTET

Eget akustisk piano. Eventuelt et elektrisk piano med anslagsfølsomhet og vektete tangenter. Justerbar pianokrakk. Undervisningen kan også (ved tilgjengelig lærerressurs) tilbys på keyboard/synth, kirkeorgel og pianotrekkspill.

LÆRINGSMÅL

Gjennom arbeidet med musikk skal elevene oppnå:

- gode ferdigheter på instrumentet sitt ut fra ambisjonsnivå
- oppleve mestringsglede og positiv selvutvikling
- utvikle seg til selvstendige utøvere som har glede av musikk livet gjennom
- bli aktive lyttere med et nært forhold til musikk
- utvikle evnen til samspill og samarbeid

få muligheter til fordypning som kan danne grunnlag for videregående og høyere utdanning i musikk bli ressurspersoner som bidrar til et levende kulturliv

Begynnernivå

Teori:

Kunnskap om instrumentet

Se hvordan pianoet ser ut inni og hvordan hammeren anslår strengene når du trykker ned en tangent (gjelder akustisk piano/flygel), og samtidig se og høre hva som skjer ved pedalbruk.

Gjenkjenne tangentene (likheter) på klaviaturet.

Teknikk

Enkle oppvarmings- og fingerøvelser.

Lære hvordan man øver.

Trene på å få riktig sittestilling, anslag, fingersetning/håndstilling, spille sammenhengende.

Lek med pedalen.

Noter og rytmer

Lære seg alle notene i lille- og enstrøken oktav i løpet av nybegynnernivået.

Lære hva #, b og opphevelsestegn betyr.

Enkel akkordlære. Klappe rytmemønsteret i notene før vi spiller (trene grunn- og melodirytmene).

Gehør

Spille med eller uten noter alene, eller i samspill med andre.

Høre forskjell på dur og moll.

Utvikle gehøret gjennom imitasjon/etter øret.

Lære enkle melodier med akkorder.

Dynamikk og uttrykk

Lære enkle dynamiske tegn (p, f), lære staccato og legato i løpet av nybegynnerperioden.

Komposisjon og improvisasjon

Bruke lydforming og lage lydkulisser på piano (hvordan høres f.eks sola, bølger eller havet ut på piano?)

Komponere små melodier, gjennom f.eks å skrive dikt og tonesette dem. Improvisasjonslek.

Repertoar

Alle elever skal lage seg en repertoarliste. Holde ting ved like.

Praksis:

Forberedelse/øving

Hvis du spiller litt hver dag, blir du god! Finn gjerne en fast daglig øvingstid. Instrumentet skal ha en synlig plass hjemme.

Andre instrumenter

Hvis mulig: presenter andre tangentinstrumenter for eleven.

Eksempel på notebøker

Opp til hver lærer og i dialog med elev ut i fra eleven sine ønsker og forventninger.

Eksempler:

- Baard Tronvold: Hiba Bokkara Per Selberg, Stein Skøyeneie Min egen pianoskole bok 1 og 2;
- Salve Kallevig: Spill med akkorder bok 1;
- Astrid Tveter: Kjent og kjært;
- Salve Kallevig: Den kjenner jeg bok 1;
- Åse Sødervist-Spering Pianogehör 1;

- Carl-Bertil Agnestig: Vi spiller piano 1
- Kristine Bratlie Musikk for 4 hender;(flere av disse har egne oppgavebøker)
- Enkle norske barnesanger

Konsserter

Spille på huskonsserter og andre arrangementer. Alene og i samspill med andre.

Mellomnivå

Teori:

Kunnskap om instrumentet

Teknikk

Videreføre og utvikle spilleteknikk fra Fase 1.Grunnleggende pedalkteknikk.

Noter og rytmer

Lære seg alle notene i store- og opp til trestrøken oktav.

Lære seg skalaer opp til 4 fortegn.

Lære seg hovedakkordene med paralleller.

Akkordomvendinger.

Lære seg kadenser (Tonika, Subdominant og Dominant)

Klappe rytmemønstret i notene før vi spiller.(trene grunn- og melodirytme).

Gehør

Høre forskjell på ulike skalaer; dur,-ren moll og harmonisk moll.

Kjenne igjen intervaller.

Lære lengre melodier og kunne sette til akkorder og enkle basslinjer.

Kunne utføre dette i forskjellige tonearter. (Opp til 4 fortegn)

Dynamikk og uttrykk

Lære de mest brukte dynamiske tegn og uttrykk, og kunne anvende dem i praksis.

Komposisjon og improvisasjon

Komponere små melodier, gjennom f.eks. å skrive dikt og tonesette dem.

Lære å sette bass til.

Mer vekt på form og harmonisering. Improvisasjonslek. Bassgang. Bluesskala. Akkordrekke.

Repertoar

Alle elever skal lage seg en repertoarliste. Holde ting ved like.

Praksis

Forberedelse/øving

Hvis du spiller litt hver dag, blir du god! I denne fasen forventes det økt øvingsmengde. Finn gjerne en fast daglig øvingstid. Instrumentet skal ha en synlig plass hjemme.

Andre instrumenter

Presentere andre tangentinstrumenter for eleven.

Eksempel på notebøker

Opp til hver lærer.

Eksempler:

- Per Selberg, Stein Skøyeneie Min egen pianoskole bok 2 og 3;

- Salve Kallevig Spill med akkorder bok 1 og 2;
- Salve Kallevig Spilleglede;
- Baard Tronvold: Hiba Bokkara
- Ingvar Widenberg: Lett på piano;
- John W. Schaum: Piano course;
- Enkle norske barnesanger, folketonar og musikkstykker skrevet av de norske komponistene.

Konsserter

Spille på huskonsserter og andre arrangementer. Alene og i samspill med andre.

Mål for undervisningen:

Mestring

Musikkglede

Organisering av undervisningen:

Enkeltundervisning

Gruppeundervisning (2 elever)

Samspill

Spille stykker for fire hender

Konsserter

Øvre mellomnivå

Teori

Teknikk

Videreføre og utvikle spilleteknikk fra mellomnivå. Pedalteknikk. Skalaøvelser - opp til 4 fortegn.

Bevisstgjøring av styrking av alle fingre.

Noter og rytmer

Lære seg skalaer opp til 6 fortegn. Lære seg kadenser med paralleller. Lære kvintsirkelen. Besifringsspill.

Gehör

Videreutvikle fra mellomnivå.

Dynamikk og uttrykk

Bruke mer avanserte dynamiske tegn og uttrykk, og kunne anvende dem i praksis.

Komposisjon og improvisasjon

Utvikle evnene fra mellomnivå.

Repertoar

Utvide repertoarlista. Repetering – holde ting ved like.

Praksis

Forberedelse/øving

Hvis du spiller litt hver dag, blir du god! I dette nivå forventes det ytterligere økt øvingsmengde. Finn gjerne en fast daglig øvingstid. Instrumentet skal ha en synlig plass hjemme.

Andre instrumenter

Presentere andre tangentinstrumenter for eleven.

Eksempel på notebøker

Opp til hver lærer.

Eksempler:

- Åse Sødervist-Spering Pianogehör bok3;
- Marina Pliassova Marinas mesterstykker bok 3;
- Selberg: Barnas store klassikerbok;
- Classics to Moderns 3 og 4;
- J.S.Bach Preludier;
- Sonatiner av Klementi og Kulau; Etyder;
- Klassisk, pop, filmmusikk, jazz m. m.

Konsserter

Spille på huskonsserter og andre arrangementer. Alene og i samspill med andre.

Mål og organisering av undervisningen:

Som mellomnivå. Undervisningsinnholdet avhenger av elevens personlige innsats og progresjon.
